

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus IV. De reali Immunitate Ecclesiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

vel de porticibus quolibet modo Ecclesie adherentibus per vim abstraxerit, pro immunitate nongentos solidos Episcopo componat: & ipse, publicam penitentiam, iusto iudicio Episcopi, mulctetur, & in dict. c. Quisquis 21. ibi: quisquis inventus fuerit Reus sacrilegii Episcopis, vel Abbatibus, sive personis, ad quas querimonia sacrilegii iuste pertinuerit, triginta libras examinati argenti purissimi componat.

ARTICULUS IV.

De reali Immunitate Ecclesiarum.

3793 **A**ntequam tradamus ea, quae pertinent ad hanc materiam, notand. 1. Bona Ecclesiastica, quae scilicet ad Ecclesiam, vel personas Ecclesiasticas spectant, (ut notat Molina tom 1. de iustit. D. 142.) esse in triplici differentia: nam quaedam sunt, quae non ratione Ecclesiae, ministerii, ve Ecclesiastici, sed aliunde ad Clericos pertinent, nempe haereditario jure, contractu, donatione, officio, aliave ratione simili; dicunturque *patrimonialia bona Clericorum*; quaedam esse, *quasi patrimonialia*, quae spectant ad Clericos ratione ministerii Ecclesiastici, ita tamen, ut non sint fructus beneficii praestimonii, pensionis. Hujusmodi sunt, quae comparant ministrando funera, officia, confessiones audiendo, missas celebrando, Judicem Ecclesiasticum agendo, concionando, canendo, organa pulsando, agendo Capellantum, ac Vicarium temporarium. Item, quae summus Pontifex confert quibusdam Cardinalibus per singulos annos, in subsidium decentis sustentationis: vel Episcopo, quem aliquo mittit, in expensas itineris; tertio alia, quae pertinent ad Ecclesias, aut hospitalia, aut alia pia loca, sive mobilia sint, sive immobilia, & sive immobilium fructus annexi sint beneficio, ad beneficiumque proinde spectent, aut non: sed, vel ad fabricam, vel ad infirmos curandos, vel ad aliquid aliud deputati sunt. Sed in hac acceptione *Bona Ecclesiastica* non sumuntur strictè; cum *Bona Ecclesiasticorum* (cujusmodi sunt patrimonialia) non sint ex titulo Ecclesiastico, sed temporali; adeoque non bona *Ecclesiastica*, sed *Ecclesiasticorum*, in quibus magna distinctio est, ut constat de jure disponendi

circa bona, quae habent Clerici, ut dictum est in tit. 25. hic.

Aliter ergo dividendo bona Ecclesiastica, not. 2. ea esse in triplici classe: *in prima* sunt ipsae materiales Ecclesiae; seu templa, iisque adjuncta coemeteria; item vestes, & vasa sacra, & alia consecrata, vel benedicta, & ad divinum cultum, tanquam eius instrumenta, deputata: *in secunda* sunt, quae quidem consecrata, aut benedicta non sunt, tum immobilia, ut fundi, praedia, domus; tum mobilia: quia tamen hoc ipso, quod à Fundatoribus, vel aliis fidelibus ad Dei cultum oblata, & donata, & in sustentationem Ministrorum Ecclesiae, & alimenta pauperum, & alias templorum expensas destinata sunt, inter res sacras computantur (ut docet S. Thom. 2. 2. q. 99. art. 3. in corp.) sive dominium eorum immediatè sit penes Christum, ut aliqui volunt; sive penes Ecclesiam universalem, vel aliam particularem cum onere, seu obligatione, illa expendendi, vel applicandi ad pios usus: *in tertia demum* ea, quae Clerici acquirunt ex spirituali titulo, ut ex redditibus decimarum, vel beneficiorum suorum, quae propter officium dantur, vel quae non quidem ex jure, seu titulo beneficii: sed spiritualibus operis acquiruntur, ut ex Missarum stipendiis, & funeralibus &c. & haec proprie *Clericalia bona* vocari possunt.

Not. 3. Inter onera, quae imponi possunt alteri, ut notatur L. 18. ff. de Verb. signif. quaedam esse *merè personalia*, quae personis tantum iisque subditis, sine ordine, seu respectu ad bona patrimonialia, imponuntur: Cujusmodi onus merè personale est, v.g. *capitatio civium*, id est, *certa exactio à singulis capitibus*, sive personis, sine respectu ad bona patrimonii, quae imponuntur etiam illis subditis, qui nulla bona immobilia habent in territorio Principis imponentis, L. unica, C. de Capit. civium, quaedam *merè realia*, quae sine respectu ad personam qualitatem, sunt imposita ipsis rebus, seu bonis tantum, sive bonis propter bona, eisque jure perpetuo secundum se inhaerent, & inseparabiliter ea comitantur, adeoque perpetua, & invariabilia sunt, ita, ut tandiu durent, quamdiu durant res ipsae, quibus inhaerent. Et tale onus merè reale im-

imponi potest à quolibet, etiam privato Domino, rei suæ v.g. domui, vel fundo, per pactum, seu contractum censualem, feudalem, vel emphyteuticum; nam quilibet est rei suæ moderator, & arbiter L. in re 21. ff. mandat. quædam demum mixta, quæ personis imponenti subiectis imponuntur cum ordine, ac respectu ad bona, quæ possident, sive, personis pro modo facultatum, ita, ut immediate ipsis personis subditis, mediatè verò, & consequenter etiam ipsis bonis, sive personis propter res, seu bona, imponantur, juxta L. Rescripto, 6. §. fin. ff. de muner. & bonor. quæ ex infra dicendis magis patebunt; his præmissis:

3796 Communis tener bona Ecclesiastica primæ classis (in n. 3794.) debere esse libera à tributis, vectigalibus, & quibuscunque actionibus, quæ à potestate seculari imponuntur; tum quia sunt res fructifera aliquorum proventuum temporalium, neque habent ullum temporalem usum, seu commoditatem pretio æstimabilem: sed tantum usum sacrum, ad quem specialiter sunt destinata, ideoque ad usus humanos, & profanos amplius applicari non possunt, juxta c. quæ semel. 4. caus. 19. q. 3. c. Ligna 38. dist. 1. de consecr. Suarez. lib. 4. de defens. fidei Cathol. c. 19. n. 2. de his, quæ sunt secundæ classis, dicendum pariter, juxta limitationes à n. 3799, ea exempta esse à potestate seculari, & consequenter etiam à tributis secularibus; cum talium bonorum administratio, dispositio, & applicatio ad Ecclesiæ Prælatos, & non ad seculares potestates pertinere possit. Suarez. cit. l. 4. c. 17. n. 6. & c. 18. n. 7. & 2. seqq. Layman. l. 4. tr. 9. c. 6. n. 1. Not. autem, nos hic loqui de oneribus merè realibus, quæ imponi ceteroquin solent subditis à Principibus, & Magistratibus Laicis, adeoque non de illis, quæ debentur summo Pontifici, locorum Ordinariis, ac Prælatibus Ecclesiasticis inferioribus ex dispositione sacrorum Canonum; de quibus jam actum est supra.

3797 Ad hoc rectè exponendum not. 4. hic sermonem esse de immunitate Ecclesiastica, non ea, quæ est de Asylo Ecclesiastico, sed illa, quæ explicat exemptionem, & jus, vi cuius Ecclesiæ, per-

sona Ecclesiastica, ac earum bona exemptantur, seu liberantur à præstandis oneribus, vel etiam obeundis officiis secularibus, & subiectione, relatè ad Laicum Superiorem, quo nomine veniunt solùm exemptiones illæ, quæ toti statui clericali, vel omnibus locis, aliisque rebus Deo particulariter dicatis, communes sunt, ut notavimus lib. 1. decret. à n. 616.

Igitur, vi harum exemptionum Clerici, & Regulares exempti sunt 1. à civilibus Principum secularium legibus, & statutis; ut ostendimus cod. lib. 1. an. 616. sive concernant ipsas personas, sive res, & bona illarum, ut ibid. à 617. probavimus ex utroque jure, non modò directè, sed etiam indirectè, quamvis concedi possit Clericos, & Regulares ad ea, quæ legibus civilibus in merè temporalibus præscripta, & omnibus civibus communia sunt, nec dedecent eorum statum, nec lædunt eorum privilegia, obligari, at non directè in vi legis civilis (nam ad hoc nulla Laicis potestas attributa est) sed solùm indirectè, nimirum in vi legis naturalis, & divinæ, qua pars quælibet, secundum rationem status sui, tenetur procurare bonam totius, ut ostendimus cit. l. 1. à n. 624. Hinc ista exemptio Clericorum, & Regularium, tam quoad personas, quam ipsarum bona, immeritò restringitur ad sola purè spiritualia, juxta ibid. dicta n. 627. ubi etiam contraria dissolvimus.

In ea porrò quæstione (an bonis temporalibus, quæ sunt Ecclesiastica, imponi possint potestate Laicæ onera, vel tributa merè realia, vel etiam mixta, & similia?) lib. 1. à n. 654. respondimus, posse illa, quæ sunt certa, & invariabilia, iisque bonis incumbèbant, antequam ad Ecclesias, & personas Ecclesiasticas pervenerunt; sic enim, res in eas transivit cum onere affixo ipsi rei, ut ostendimus loc. cit. secus est de novis oneribus, & tributis imponendis, postquam transiverunt in dominium Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum; tunc enim sunt extra potestatem dominorum temporalium, ut ibid. ostendimus, & quæ in favorem suum afferunt Laici, à n. 656. refutavimus, præsertim ea, quæ desumunt à

com-

communi ipsorum refugio (quod in plurimis satis male usurpatur) quia jamest sic consuetum, & praxis; hoc enim sæpe solum significat, quid fiat? non autem, quid fieri debeat? de quo controvertitur; V. inibi dicta à n. 655. & 664.

ARTICULUS V.

De Immunitate personali.

3800 **N**on agimus hic de privilegio Clericali, quod dicitur *fori & canonis*; de hoc enim tractavimus *lib. 2. tit. 2.* de foro competente; ubi etiam exposuimus, quid requiratur, ut Clerici gaudeant ejusmodi privilegio? an ei renunciare possint? an, & qualiter amittant? recuperent? Quæstio nunc est, an Clerici, vel Regulares, exempti sint à tributis merè personalibus, quæ per capita, juxta personarum numerum, sine respectu ad bona, imponuntur, cujusmodi est census, seu tributum *capitationis*, juxta *tit. Cod. de Capitat. Crvium lib. 11.* Ante resolutionem not. etiam in casu, quo aliquando ex certis causis, à personis Ecclesiasticis, tam secularibus, quàm Regularibus, fiunt quædam contributiones extraordinariæ, vel novæ, id non posse licite fieri vel à dantibus, vel ab exigentibus, nisi servatis certis conditionibus, cum nec Laicis, nec Ecclesiasticis contravenire liceat his, quæ pro tuenda immunitate, ac libertate Ecclesiastica, constituta sunt ab Ecclesia.

3801 Not. 2. in c. *Non minus.* 4. h. t. (quod desumptum est ex CC. Lateran. sub Alexandro III.) referri, quòd, cum in diversis mundi partibus Laici Magistratus tot onera imponerent Ecclesiasticis, ut *deterioris conditionis sub eis esset Sacerdotium*, quàm olim sub Pharaone, qui omnibus aliis servituti subactis, Sacerdotes, eorumque possessiones in pristina libertate dimisit, & eis alimoniam de publico præbuit: isti autem, cum onera sua fere universa Ecclesiasticis imponerent, ut, quod Hieremias deplorat, *Princeps Provinciarum* (id est Ecclesia) *feret subtributo*; simulque jurisdictionem, & auctoritatem Prælatorum sic evacuarent, ut nihil in suis videatur

hominibus remansisse: Concilium sub anathematis districtione talia fieri prohibuerit; nisi Episcopus, & Clerus, tantam necessitatem, vel utilitatem aspexerint, ut, ubi Laicorum non suppetunt facultates, subsidia per Ecclesias existiment conferenda. Si autem talia committentes, & commoniti non desistant, tam ipsi, quàm fautores eorum, excommunicationi se noverint subesse, nec absolvantur, donec satisfactionem fecerint competentem.

Not. 3. in eod. Concilio (ut habetur c. *Adversus.* 7. eod.) sub Innocentio III. confirmatum esse statutum Concilii Lateran. in c. *Non minus* adversus Consules, & Rectores civitatum, aliosque, qui Ecclesias, & Ecclesiasticos viros tallis, collectis, aliisque exactionibus gravant; quam ob causam Concilium illos, eorumque fautores excommunicationi subdit, donec satisfecerint. Si tamen Episcopus cum Clericis, absque ulla coactione ad relevandas necessitates, vel utilitates communes, subsidia petarint conferenda, Laicos voluit humiliter, & devotè recipere; & propter imprudentiam aliquorum statuitur, ut *Romanus Pontifex prius consulatur*. His adjicit Innocentius, ut constitutiones, & sententiæ à talibus latæ, *inanes, & irritæ habeantur*; & ne Consules ac Rectores existiment, sententiam anathematis solum durare, dum in regimine existunt, decernit Pontifex, & ipsum, qui satisfacere recusarit, & Successorem ipsius (& nisi satisfecerit infra mensem) manere Ecclesiasticæ censuræ conclusum, donec satisfecerit competenter.

Denique c. 1. eod. in 6. cum in regno Franciæ Comites, Consules, & alii Domini temporales, jurisdictionem temporalem exercentes, vel ii, quibus commissa est executio justitiæ secularis, Ecclesiis collectas, tallias, & alia hujusmodi, pretextu bonorum, quæ acquisverunt, imponerent, vel niterentur, ut dictæ Ecclesiæ extra manum suam ponerent ejusmodi acquisita; Alexander IV. decernit, non licere præfatis communitatibus, scabinis, seu Consulibus, aliisque jurisdictionem, vel justitiam temporalem obtinentibus, aut executoribus, talia Ecclesiis, vel personis